

řící o všech svazcích vydávaných ve sbírce »Komentovaných zákonů československé republiky«. —

Ve »Sbírce zákonů československých«, vydávané v Brně (řídí prof. dr. Weyr) vyšly jako sv. XI. »Zákony o školách národních«. Jest vítati, že se nám v tomto důležitém a rozsáhlém, ale málo přehledném oboru dostává souborné, soustavné i přehledné pomůcky. Svazek obsahuje zatím základní předpisy o národním školství a dozoru ke školám, jež platí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, kdežto v dalších svazcích budou sestaveny předpisy o zřizování škol a právních svazcích učitelstva a předpisy platné na Slovensku a Podk. Rusi. Z doby před převratem jest podán text zákonů a řádu školního a vyučovacího, kdežto ostatní výnosy a nařízení jsou citovány jenom v poznámkách, takže si je může čtenář vyhledati ve starších sbírkách. Tím bylo ušetřeno také značně místa. Naproti tomu jsou předpisy vydané po převratu podány úplně. Text doplněn pod čarou vhodnými a stručnými poznámkami.

Těšíme se z toho, že vydavatelské činnosti našich zákonů nastává, jak viděti, zvýšený ruch a nepochybujeme o tom, že časem dosáhnou i naše sbírky svého vlastního ustáleného rázu, zdokonalení i obliby, jako je tomu u národů jiných. —a.

H O V O R N A.

K zákonu ze dne 11. prosince 1923 č. 8 z 1924.

Účelem zákona č. 8 z roku 1924 jest samozřejmě krok k unifikaci trestního řádu uherského, dosud na Slovensku platného, s trestním řádem platným v zemích koruny české. Má jím býti umožněno, aby okresní soud, sedřia v řízení v I. instanci a tabule v řízení odvolacím mohla vynésti rozsudek i za nepřítomnosti obžalovaného za podmínek v § 1. cit. zákona uvedených, které se celkem rovnají ustanovením korespondujícím trest. řádu v českých zemích platného. Zásada provedená v trestním řádu uherském téměř do krajnosti, že při líčeních trestních obžalovaný osobně musí býti přítomen, která platila veskrze — pouze stíhání pro přestupky vůbec a pro přečiny, pokud na tyto není trestu vězení, tedy pokud ohroženy byly trestem pouze peněžité pokuty, byla až dosud vyňata, — jest tu tedy prolomena, jistě nejen ve prospěch urychlení řízení, ale i přímo na prospěch obžalovaných samotných, jinž zajisté bylo obtíží

při nepatrných věcech, když se k vzdálenějšímu soudu musili dostavit osobně.

Změna, tím v trestním řádu nastalá, jest ovšem zmírněna ustanovením v odst. 5 § 1 cit. nového zákona, že rozsudek má obžalovanému sděliti dožádaný soudce anebo, že se mu má doručit písemně s poučením obdobným jako dle trestn. řádu v Čechách platného, v § 4. cit. zákona podrobně uvedeného. — Dle ducha vanoucího trestním řádem uherským, — a tím směrem dlužno bráti se zajisté i při výkladu zákona, o němž je řeč — bude třeba o důležitějších věcech použití prohlášení rozsudku soudcem dožádaným a jen ve věcech menší důležitosti možno se usnésti na pouhém doručení rozsudku s předepsaným poučením. Tomu nasvědčuje zřejmě ustanovení § 425 uh. trest. řádu, jehož tu analogicky použití dlužno; zachovati tuto odchylku proti ustanovením trest. řádu rakouského bylo nutno vzhledem k velké ještě negramotnosti slováckého obyvatelstva, kde osoby starší šmahem neumějí čísti ani psáti; mladší sice umějí, ale většinou jen maďarsky, jak tomu se ve školách naučily. Není úkolem těchto řádků zevrubně vylíčiti ustanovení zákona svrchu citovaného a změny jím o řízení na Slovensku nastalé. — Jen na jedno si dovolím upozornit!

Dle výslovného textu zákona i citování příslušných paragrafů vztahuje se zákon jen na řízení před okresním soudem, na hlavní pojednávání před sborovým soudem I. stolice — tedy sedrie — porotním soudem a odvolacím hlavním pojednávání před súdnou tabulou. — Tak výslovně § 1. cit. zák. — Také citování paragrafů v celém zákoně nasvědčují tomu, že právě vypočtená řízení jsou míněna. Zákon, o němž je řeč, dovolává se těchto paragrafů, §§ 413, 423, 402, 406, 415 odst. II., 384 č. 5, 414 tr. poř. týkají se předpisů odvolacího líčení před súdnou tabulí, § 286, 336 a 302 tr. poř. líčení hlavního před sedrií. — §§ 530 odst. II., 540, 542 tr. poř. novým zákonem rušené týkaly se řízení před okresním soudem. — §§ 97 a 99 zák. čl. V. a r. 1878, t. j. uher. trestního zákona mluví o výměru trestu, dopustil-li se obžalovaný více zločinů neb jiných deliktů, a konečně citace pokračování podle 2 a 3 hlavy zák. čl. VII. z r. 1913 týká se řízení proti mladistvým provinilcům. Jsou to tedy vesměs paragrafy vztahující se na řízení trestní, před okresním soudem, hlavní pojednávání před sborovým soudem I. stolice — tedy sedrií, porotním soudem a odvolacím hlavním pojednávání před súdnou tabulou.

Avšak vedle zmíněných řízení existuje přece řízení odvolací před sborovým soudem I. instance, sedrií.

I tam jsou paragrafy předpisující bezpodmínečnou přítomnost obžalovaného při líčení.

§ 552 tr. ř. odst. II. ustanovuje »Líčení nemůže se konati v nepřítomnosti těch, jimž bylo přikázáno, aby se osobně dostavili.« Kdo pak to jsou, ustanovuje § 551 odst. III. »Ti jichž dostavení se pokládá sborový soud za nutné — musí býti obesláni pod pohrůžkou předvedení, ostatní jen podotknutím, že líčení bude konáno také, nedostaví-li se.«

Tato ustanovení trestn. řádu zůstala netknuta.

Paragrafy, v nichž trestní řád uher. jedná o odvolacím jednání před sedrií, nejsou citovány novým zákonem, není ani, jak již podotknuto, výslovně v zákoně tam uvedeno, že by se zákon na řízení odvolací před sborovými soudy I. instance vztahoval, ba ani paragrafy jednající o odvolacím líčení před sedrií nedovolávají se paragrafů zákonem novým pozměněných.

Citování § 423 tr. poř. a § 554 tr. poř. tomuto názoru neodporuje, neboť §em 554 tr. poř. citovány pouze odst. I. a II. §u 423, kteréž však novým zákonem, o nějž jde, zůstaly nedotknuty — a jelikož nelze při tomto stavu věci imputovati zákonodárci úmysl, že by byl ustanovení o nepřítomnosti obžalovaného i na toto řízení aplikovati chtěl, nutno dojíti k názoru zajisté dosti podivnému, že za určitých okolností před soudem sborovým I. instance je přítomnost obžalovaného nutna a bez přítomnosti obžalovaného nelze rozsudek vynésti.

Při důkladném prostudování §§ 547 až 555 tr. poř. uh. jednajících o odvolacím líčení před sedrií, dospějeme logicky k názoru, že i ustanovení § 551 odst. 3. trestn. poř. již svrchu uvedené, nemá se v tom smyslu vykládati, že přítomnosti obžalovaného při pojednávání není potřebí.

Ač tomuto výkladu odporuje přece jasně ustanovení § 553 I. odst. tr. poř. uh., jest v praxi, jak níže vyložím, zcela obvyklým.

Citovaný § 553 I. odst. trest. poř. nakazuje, že líčení odvolací má býti konáno s vhodným užitím opatření XVIII. hlavy, pokud níže uvedená pravidla odchylek nestanoví.

Hlava XVIII. trest. poř. jedná pak o hlavním pojednání před sedrií a tam jest stanoveno, že nedostavivší se obžalovaný má býti k líčení předveden, že tedy líčení za nepřítomnosti obžalovaného předsevzato býti nemůže.

Této zásady jest tedy použití také na odvolací líčení před sedrií. — V praxi však nebyl tento rigorosní názor, ze zákona, jak dovozeno, sice plynoucí, zachováván. — Praxe držela se výše již citovaného ustanovení § 552 odst. II. trestn. poř. a poukazuje

na § 381 a násl. tr. poř. uher. osobovala si právo, rozhodovati i v tom, jestli je při líčení odvolacím nutna přítomnost obžalovaného čili nikoliv. — Dle tohoto rozhodnutí v neveřejném sezení učiněném, dostal potom obžalovaný obsílku, jež mu osobní dostavení se ukládala pod následky předvedení, aneb jen obsílku, jež mu dávala věděti o líčení odvolacím, avšak přítomnosti jeho nutně nevyžadovala. — Jestli se pak obžalovaný v případě, že dostavení osobní bylo mu uloženo, přece nedostavil, býval k příštímu líčení obyčejně předveden.

Nebyl-li obeslán pod pohružkou předvedení a shledala-li sedrie, že rozsudek změnit jest v neprospěch nepřítomného obžalovaného, byl znovu obeslán pod pohružkou předvedení k osobnímu nutnému dostavení se ku líčení nově určenému.

Taková byla praxe, neodpovídala sice plně zákonu, ale hověla praktické potřebě. — Fakticky bývala kriteriem pro tento či onen způsob obeslání obžalovaného otázka, zdali se odvolal žalobce, a byla-li tu možnost, že bude odvolání jeho vyhověno. — V tom případě, že tu tato možnost byla, bývalo nařízeno nutné osobní dostavení.

Jest otázka: Bylo zákonem č. 8. ex. 1924 na této praxi něco změněno? Jest možno dnes i před sedrií při odvolacích líčeních použití předpisu zákona č. 8?

Myslím, že nikoliv, a to z důvodů výše uvedených.

Třeba, že dosavadní praxe užívala, byť ne zcela právem, analogie § 423 tr. poř., nelze užítí stejně obdobně zák. čís. 8.

Proti tomuto názoru nelze tvrditi to, že nastala změna vlastně ustanovení § 423 odst. 5. tr. poř. uh. a že tedy podle této změny by bylo lze změnit i praxi.

Proti této námitce pravím, že nebylo úmyslem zákonodárce na paragrafech při odvolacích líčeních sedrie něco měnit.

Byl by musil se výslovně o jednáních odvolacích před sedrií zmíniti a to se nestalo ani výslovně ani citací příslušných paragrafů. Jest ovšem otázka jiná: neodporučovalo-li by se de lege ferenda i tyto zásady v řízení odvolacím před sedrií prolomiti ve smyslu nového zákona.

Důvodem, pro který se snad zákonodárce přidržel různé praxe při těchto líčeních odvolacích, mohlo by býti, že při líčeních při tabulí musí býti aspoň veřejný obráncé, kdežto při líčeních před sedrií není předepsán.

Po mém náhledu mnoho by tento důvod nevážil, když by zachováno bylo ustanovení o publikaci rozsudku soudcem dožadným tak, jak to platí pro odvolací rozsudky tabule. —

Škoda, že tu na dalekém venkově slovenském nemám po ruce důvodovou zprávu k zákonu č. 8, aby bylo možno posouditi, jaké důvody byly pro tato různá nazírání zákonodárce na líčení odvolací před sedrií a tabulí. — Či jedná se zase, jako v tak mnohých případech se již stalo, o lapsus navrhovatelů zákona, jehož se dopustili tím, že na paragrafy týkající se řízení odvolacího před sedrií prostě nevzpomenuli? *Dr. Wild.*

D E N Í K.

Smuteční projev prof. dra Vančury nad rakví profesora dra Leopolda Heyrovského v pražském krematoriu dne 21. února 1924. »Bolestné a nesnadno zhojitelné rány uchystal neúprosný osud universitě Karlově ve dnech právě minulých. Dvě zářící hvězdy uhaslo na obzoru českého světa vědeckého. Ani podruhé ještě nezapadlo slunko od neblahé chvíle, kdy zarmoucení rozloučili jsme se na vždy s vynikajícím učencem a členem fakulty lékařské, obětavým lidumilem profesorem drem Dylem, a dnes dostavili jsme se opět na toto místo smutku, abychom vzdali poslední poctu věhlasnému představiteli české vědy právnické, nezapomenutelnému akademickému učiteli dru Leopoldu Heyrovskému. Jak trpká a takřka nenahraditelná to ztráta pro fakultu právnickou, jejíž byl Heyrovský členem od samého jejího počátku, a kterou nyní po více než čtyřicetileté neúnavné činnosti učitelské a vědecké opouští jako její senior!

Jméno Heyrovského úzce spjata jest s historií university Karlovy a české vědy právnické; bylť on posledním aktivním členem sboru profesorského, jenž spolu s jinými velikány českého světa vědeckého stál u samé kolébky naší almae matris, když tato po rozdělení tehdejší utrakvistické university jako samostatný, českým národem vytoužený stánek vědy v život vstupovala.

Dobru a rozkvětu české university, zejména pak fakulty právnické zasvětil Heyrovský celý svůj život, jí věnoval veškeré mohutné síly svého bystrého ducha až do pozdního úctyhodného stáří. Blaho university bylo mu vždy nejvyšším zákonem. V Heyrovském odchází nám duchaplný badatel, horlivý akademický učitel, jenž neznal únavy, otcovský přítel studující mládeže, jejíž humánním institucím věnoval péči co nejúčinnější. Vědecká činnost Heyrovského byla již na jiném místě dle zásluhy plně oceněna a uznána všemi našimi čelnými korporacemi vědeckými: